

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Pello 18. tammikuuta 2013

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntönnö 2423 / 443 / 2012 vp

LAUSUNTO VUODEN 2013 KALASTUSSÄÄNTÖÖN LIITTYEN

MMM pyytää lausuntoa rajajokisopimuksen kalastussäännön joustavuuspykälän mukaisista muutostarpeista. Lisäksi MMM pyytää lausuntoa siitä mitä vuosittaisia muutostarpeita Ruotsille tulisi ehdottaa saman 16§ muutoksien osalta, johon viitaten toteamme:

"Määräykset voidaan rajata koskemaan kalastusalueen tai kalastuskauden osaa tai yksittäistä kalastustapaa. Määräykset voidaan antaa määräajaksi yhdeksi kalastuskaudeksi kerrallaan, ja niitä voidaan tarvittaessa arvioida ja muuttaa sen mukaan kuin se Tornionjoen kalastusalueen kalakantojen säilyttämisen kannalta on välttämätöntä."

Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset tarkastelevat vuosittain kalastuksen sallittuja aloitusajankohtia tämän säännön 11 §:n ja tämän pykälän 1 momentin mukaisesti ja sopivat yhdessä mukautuksista ottaen huomioon alueen kalakantojen tilanteen. Muutokset kirjataan erityiseen, yhdessä laadittuun pöytäkirjaan."

Rajajokisopimus koskee molempia sopijamaita, joten pääsääntöisesti kaikki muutostarpeet tulee esittää naapurivaltiolle. Ministeriön pyyntö muista kuin Ruotsille esitettävistä muutosesityksistä on perusteltu, koska kansallisesti voidaan säätää jokisuun merialueen kalastuksesta ja vain tästä.

On positiivista, että MMM:n esittämät toimenpiteet tähtäävät kalakantojen suojeluun.

Rajajokisopimuksen kalastussääntö rakennettiin vahvan kalakannan varaan. Tämä johti siihen, että vuosittain joudutaan tarkistamaan kalastussäädöksiä. Ainoana poikkeuksena on jokisuun kalastuksesta päätetty Suomen puolella pysyvästi. MMM esittää nyt kalastusaikojen vähennystä vain jokikalastukseen, kun se vastavuoroisesti lisäsi vuosittain jokisuussa lohen ja taimenen merikalastusta. Meri-kalastuksen lisäystä ministeriö perusteli mm. kalastuksen rajoittamisella!

Kalastusaikojen vuosittainen muuttaminen rasittaa kalastajia ja kalastusmatkailuyrittäjiä. Kalastusajoista pitäisi sopia pitemmällä tähtäimellä, jolloin kalakantojen hoito voitai-

siin toteuttaa kalastajakohtaisilla kiintiöillä sekä merellä, että jokialueella. Kalastuslupien osalta tulisi ottaa paikalliset tarpeet paremmin huomioon. Saalistilastointia pitäisi kehittää siten, että kaikki saalis kaikissa pyyntimuodoissa tulisi tilastoinnin piiriin. Kalastuksen valvonta tulisi yhdenmukaisesti Tenon käytännön kanssa sisältyä valtion tehtäviin.

Merialueen kalastus

MMM esittää yhtenäistä käytäntöä molemmille maille myös jokisuun merialueen kalastuksessa. Lohen, taimenen ja muun kalan pyynti esitetään aloitettavaksi **aikaisintaan** 25.6. Esitys samasta aloituspäivämäärästä lohen ja muiden kalalajien osalta on perusteltu, koska ns. ”muuna kalana” on pyynnin kohteena uhanalainen Tornionjoen kesäsiian osakanta. Kesäsiika vaatisi vielä radikaalimpia suojelukeinoja.

Alueen saaliissa on myös äärimmäisen uhanalaiseksi luokiteltua meritaimenta. Taimenen saaliiksi ottaminen tulisi ehdottomasti kieltää, kuten jokialueellakin. Rauhoittamista edellyttää yksiselitteisesti kalastussäännön 1§, jossa säädetään kalastussäännön tasapuolisuudesta sopimusalueella, sekä siitä, että kalastus on sallittua vain jos se on kohtuullista kalakantojen suojelun kannalta. Äärimmäisen uhanalaisen eläimen tappaminen ei ole kohtuullista edes merellä.

MMM esittää, että pyynti jokisuun merialueella aloitettaisiin aikaisintaan 25.6. Tässä kohtaa on syytä pohtia esityksen vakavuutta. MMM on 29.5.2008 lausuntopyyntössään esittänyt suhtautuvansa kriittisesti jokisuun merialueen kalastukseen kesäkuussa. Silti se sääti heti perään asetuksen 16.6.2008 no. 398/2008 jossa lohen ja taimenen kalastus aikaistetaan 27.6. alkavaksi.

Tämä ei riittänyt. Virkamieshallitus sääti 12.5.2011 asetuksen 436/2011, jolla lohen ja taimenen kalastus aikaistettiin alkavaksi pysyvästi rannikkokalastusasetukseen sidotusti 25.6. Pysyvällä päivämäärällä asetustasolla tehtiin mitättömäksi se mistä piti lain mukaan vuosittain sopia. Asianomainen ministeri ei kysyttäessä muistanut säätäneensä kyseistä lakia. Rajajokisopimuksen kuumimmasta poliittisesta kysymyksestä päätti virkavaltaisesti postikonttorina toiminut virkamieshallitus.

MMM perusteli asetustaan 436/2011 rajajokisopimuksen voimaansaattamislain 722/2010 4§:n 1. momentin yksityiskohtaisilla perusteluilla ja siellä esitetyllä pyrkimyksellä kalastajien yhdenvertaiseen kohteluun rannikkoalueilla. Nämä ministeriön itse kirjoittamat perustelut olivat kuulemma ministeriötä pakottavia. Kas kun eivät olleet edellisenä vuotena. Voidaankin kysyä, toimiko ministeriö virkavelvollisuutensa vastaisesti edellisenä vuotena, kun ei puuttunut näin pakottavaan asiaan?

Voimaansaattamislakiin oli ovelasti asetettu rajajokisopimuksen sisältöön vaikuttava elementti. Rajajokisopimuksen kalastussäännön ja rannikon asetuksen kiinteästä yhteydestä ei puhuttu siinä kuulemistilaisuudessa, missä MMM haki sopimukselle alueellista hyväksyntää. Tuskin kenellekään jäi epäselväksi, ettei jokisuun pyynti alkaisi myöhemmin kuin viereisellä alueella Kemissä, aikaisemman porrastetun käytännön mukaisesti.

Tämä on lainsäädäntöeettisesti arveluttavaa, koska voimaansaattamislaki oli kaikille kansalaisille ja jopa kansanedustajille pelkkä muodollisuus; sitä ei luettu, eikä siitä pyydetty edes lausuntoja. Voiko rannikon kalastusasetus viedä vallan valtiosopimukselta joka on sentään laki? Tämä asetusta ei kuvasta läpinäkyvää länsimaista parlamentaarista lainsäädäntötapaa.

Samanaikaisesti, kun tämä asetusta 436/2011 oli jo takataskussa, Suomi esitti keväällä 2011 Ruotsille pyynnin aloittamista molemmissa maissa 29.6. Suomi ei esiintynyt avoimin kortein.

Edellä kerrotun valossa ministeriön nyt laatima esitys Ruotsille molempien maiden pyynnin aloittamisesta samaan aikaan **aikaisintaan** 25.6. on jälleen epäreilua pelin politiikkaa, koska Suomi ”ei voi” enää muuttaa tuota päivämäärää muuttamatta rannikon

lohiasetusta 190/2008. Epäreilu se on myös sen vuoksi, että Suomi pyytää rannikollaan ja Kemin terminaalissa paljon **ruotsalaista** lohta. ICES:n mukaan v. 2010 Suomen rannikkokalastuksen saaliista oli peräti 33% Kalix-joen kantaa. Kemin terminaalissa ruotsalaisen lohien pyynti alkaa jo 11.6.

On suorastaan vastenmielistä, että Suomi vuodesta toiseen syyllistää suurinta lohien alkuperävaltiota Ruotsia ja vaatii muutoksia vain sen rannikkokalastukseen. On hyvä, että Suomi esittää Ruotsille kaiken kalastuksen aloittamista 25.6. Mutta ollakseen uskottava, niin Suomen itsensä olisi muutettava asetusta 436/2011 ja aloitettava oma kalastuksensa aikaisintaan 29.6. Epärehellisyys paljastuu ajan myötä ja aiheuttaa yhä lisääntyvää epäluottamusta maidemme välille.

Todellisuudessa Suomi ei pyri Ruotsin aloittaman kalastuksen myöhentämiseen. Suomi näyttää tekevän parhaansa, että ”paha” Ruotsi ei suostuisi Suomen vaatimuksiin. Suomi on pystynyt tällä taktiikalla hinaamaan 4 vuodessa omaa kalastuksen aloitustaan 8 päivää varhaisemmaksi (3.7. > 27.6. > 25.6.). Kenellekään asioita seuraavalle ei ole jäänyt epäselväksi se, että MMM on taistellut varhaisempien rannikkokalastuspäivämäärien puolesta. Jokialueille on suotu lähinnä poikastuotannon asema ja sekin vasta viime vuosina. – Jos Suomi olisi vakavissaan myöhennysesitystensä kanssa, niin toki se olisi itse toiminut siihen suuntaan ja muun muassa lakkauttanut ruotsalaisia ärsyttävän Kemin terminaalialueen.

On muistettava, että eduskunta edellytti toimenpiteitä Kemin terminaalissa hyväksyessään rajajokisopimuksen. Ministeriö polki nurin alueelta tehdyn tieteellisen kalakantaselvityksen ja selvästi niskuroi eduskunnan tahtoa vastaan, kun se ei ryhtynyt kalakantaselvityksen edellyttämiin toimenpiteisiin. Olemme toistuvasti vaatineet suhteiden parantamista ruotsalaisten kanssa. Se voidaan aloittaa tunnustamalla tosiasiat, lopettamalla pelailu ja poistamalla kipupiste, Kemin terminaalikalastus. Kemiläisillä ei voi olla etuoikeutta ruotsalaisiin Tornionjoen ja Kalix-joen lohiin.

Jokikalastus

Vaelluskaloista uhanalaisin on meritaimen, joka on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi. Se on rauhoitettava kunnes kannat elpyvät. Tornionjoen kesäsiika on hävinnyt lähes olemattomiin. Sen suojelemiseksi tulisi verkoilla tapahtuvaa kalastusta rajoittaa tehokkaasti. Lippokalastus tukee matkailu-elinkeinoa ja siian kalastuksen painopiste tulisikin asettaa siihen. Vanha lohien ammattikalastus on rajoitettu elämyskalastukseksi kaikkien pyyntimuotojen osalta. Ainoastaan patopyynti on täysin kiellettyä.

Jokialueen ajoverkkokalastus on pyyntitapana ylivertaisesti tehokkain lohien saalistusmuoto merikalastus mukaan lukien. Sitä on ehdotettu rajoitettavaksi, jota kannattamme.

Siian kalastukseen ei ole tällä hetkellä käytännössä mitään rajoituksia. Muun kalan ajoverkkopyynnin myöhentäminen on erittäin perusteltua. Kesäsiian suojelemiseksi olisi perusteltua lisätä vielä rauhoituspäiviä. Kaikki verkkokalastus tulisi lopettaa joella 31.8.

Olemme esittäneet kalastajakohtaista kiintiötä **kaikkiin pyyntimuotoihin**. Jos kalastajakohtainen kiintiö asetetaan, niin viikoittaista rauhoituspäivää viehekalastuksessa ei enää tarvittaisi. Viikkorauhoituksen poistaminen tukisi kalastusmatkailua, mutta ei lisää kalastuspäiviä kun kalastus lopetetaan 15.8. Jos viikoittainen rauhoituspäivä edelleen toteutetaan, olisi se parasta sijoittaa kalenterivuorokaudeksi, maanantaihin. Tällä vältetään ruuhkaantumista ja kalan ilmoittamista väärälle päivälle.

Viehekalastuksessa kiintiö voisi olla porrastettu. Kesäkuuksi voitaisiin myöntää ensimmäinen kiintiö. Mikäli kalakanta edellyttää, niin kalastajalle voitaisiin luovuttaa toinen lupa heinäkuussa.

Kalastusmatkailuyrittäjät haluaisivat mielellään markkinoida yritysasiakkaille pakettejaan elokuun loppuun asti. Kalastusmatkailua tukisi, jos kalastus sallittaisiin elokuun loppuun erillisellä matkailuyrittäjän myymällä luvalla. Elokuun saaliskiintiön voisi ra-

joittaa yhteen tai kahteen loheen, sillä rajoituksella, että koko kesän kiintiö missään kalastusmuodossa ei ylitä esim. viittä lohta. Saalisilmoitus tulisi tehdä kaikille pakolliseksi.

Lohikalojen suojelemiseksi ja kotivesien hyödyntämismahdollisuuksien palauttamiseksi esitämme jään läpi tapahtuvan madekoukkupyynnin ja pilkkimisen sallimista päivämääristä riippumatta. Nykyisen säännön perusteella kalastus on sallittua vasta 15.12. alkaen. Mikään intressi ei puolla mateen pyynnin rajoittamista.

Kalastuksen valvonta on painottunut merialueelle ja joessa verkkopyyntialueelle. Kalastusta valvomaan on pestattu poliisi muiden viranomaisten avustamana. Poliisin kustantamiseen ei osallistu valtio, eivätkä valvonnan kohteiksi joutuvat alueet. Varat kerätään viehekalastusalueelta ylempää jokivarresta. Kyseinen vero toisen alueen valvontakustannusten kattamiseksi ei ole lain mukaista. Toisella merkittäväällä lohijoella, Tenolla, valtio kustantaa valvonnan. Yhdenvertaisen kohtelun perusteella valtion on yksin vastattava valvonnasta myös Tornionjoella. Rajajokisopimus vaatii muutosta myös tältä osin.

Tornio-Muoniojokiseura ry

Kalervo Aska pj

Paavo Enbuska siht

www.jokiseura.fi

jokiseura@tornionjoki.fi